

דף מקורות - פרשת קורח – פרגן מה אכפת לך

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לכד' סיון תשע"ז
א. במדבר טז - ויקח קרח.. ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו.. ומדוע תתנשא.. רש"י - נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל.. אמר קרח.. שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו..

ב. רבינו בחיי - שחר טוב יבקש רצון ודרש רעה תבואנו.. (משלי יא').. יזהיר בכאן האדם שישתדל בטובת חברו ואל ישתדל ברעתו ונזקו, לפי שהוא מעותד שיאכל פרי מעשיו.. כאשר יקנא.. וסוף שימית את עצמו או את חברו, את עצמו, שכן אמר שלמה: (משלי יד) "ורקב עצמות קנאה".. את חברו, שהרי מתוך הקנאה יבא לידי שנאה ומן השנאה לידי רציחה.. וכן קנאתו של קרח הטרידתו מן העולם. שפת אמת קורח תרמ.. - 'ועל קרח נאמר ורקב [גי' קרח] עצמות קנאה כי ה' חסר לו הפנימיות.. והיה נראה כל מעשיהם טובים מאוד. אבל אהרן היה נראה איש פשוט ובאמת היה לו הפנימיות.. זוהר קרח קעו - ויקח קרח, מאי ויקח נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בטר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה ולא עוד אלא מה דאית ביה אתאביד מניה, קרח רדיף בטר דלאו דיליה, דידיה אביד ואחרא לא רווח.

ג. אורות התחיה לח - 'החכמה שמתרבה מתוך קנאת סופרים, כיון שבאה מתוך קנאה סופה להרקב, וכל רקבון יש בו סרחון, וזאת היא חכמת סופרים שתסרח בעקבתא דמשיחא וע"י סרחון זה תתבטל צורתה הקודמת, ויחל להיות מאיר אור הנשמה של החכמה העליונה מכל קנאה, שהיא למעלה מחכמת סופרים, היא החכמה שתצא לאור ע"י שיר חדש ושם חדש אשר פי ד' יקבנו. "ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון."

ד. קובץ ב' קסה - 'החירות העליונה קשורה בהארתה עם החסד העליון, ואינם שורין בעולם כי אם בטהרת המידות היותר עליונה. וטהרה זו מבערת כל קנאה מן הלב, דוגמת לעתיד לבוא, שתתקיים ברכת ונתתי לכם לב בשר. בוסר בחלקו של חברו. ועל ידי זה שאינו נגוע במידת הקנאה, מרוצה הוא בעצמיותו, ואינו זז ממידתו הפנימית, ואינו מקנא לא את החיצוניות של חברו ולא את פנימיותו, ומתוך כך עצמיותו קיימת, ואין עצמותיו מרקיבות, כי מי שאין בו קנאה אין בו רקב עצמות.

ה. קובץ ה' קסז - 'החלישות והעיפות הנן מבוא לכל המדות הרעות. הן מעוררות את העצבון, והעצבות מביאה את הכעס ואת הגאווה, את הקנאה ואת המשטמה, ואת כל הנטיות היותר שפלות. לזאת, ההנהגה של בריאות, של האומץ הגופני, היא עבודת הקודש בעד הכלל ובעד הפרט. החלישות גורמת שימשיך האדם אל הבשר את האימוץ הנפשי שלו בכונה כדי להחזיק את עמדתו, ובזה הוא מוריד את הזרמים הנפשיים ממקום מעלתם וטהרתם, והודם ובהירותם נפגמים. האומץ הגופני המספיק, מניח הוא את כחות הנפש ללכת בעצמם במרוצתם ומעופם.. על ידי החולשה הבשרית, צריך האדם לאגור אל קרבו ציורים מאמצים, והציורים המאמצים המלאכותיים והחולניים מעוררים גסות הרוח, גאווה עכורה, ועזות מצח מדולדלת. כל הוד וכל יופי מוכלל ומרומם, נשכח, והצבעים הבהירים, הנוחים והנעימים, של הבטחון והאומץ הפנימי, המחובר עם הענוה הטהורה ובושת הפנים והצניעות הנאווה, משתכחים..

ו. קובץ ז' יז' כא - 'העצבון הוא תוכן תחתית, למטה מן הנפש, שהיא בתכונתה שטה וחפשית, ויכולה להיות שמחה בחלקה. אבל העצבון, מזהרורית החיים הקלושה שמובלעת היא בתוך הבשר, ומתגלה בעצמות הגופניות בתור הבלא דגרמי, הרי הוא בא. השוקע בעצבון, מוריד את עצמו לטומאת מת החמורה, אבי אבות הטומאה.. מדת העצבון בתכונתה עומדת היא להרפא רק על ידי זריחה עליונה של טללי אורות אשר בהם המתים חיים, כי טל אורות טלך.. ממוצא דבר למדנו, שהמהפכים גם את העצבון היסודי, עצבונא דגופא, עצב הבשר, הנמשך ממארת הנחש, בעצב תלדי בנים, ובעצבון תאכלנה, הרי הם זוכים לתחיית המתים. התפילין עז הם לישראל, מקדשים אפילו את הגופניות הבשרית, היפך מידת פושעי ישראל בגופן, קרקפתא דלא מנח תפילין, ומתוך כך הם מוחקים את היסוד העצבוני, והשמחה המרוממה מתגברת על ידם. חזייה דהוה קא בדח טובא, אמר ליה בכל עצב יהיה מותר כתיב, אמר ליה אנא תפילין מנחנא. באור תחיית המתים סרה הקנאה מיסודה. לעתיד לבוא נאמר ונתתי לכם לב בשר, לב בוסר בחלקו של חברו. מתברר אז הגורל המוחלט של כל יחיד, ורואה

הוא את אשרו במילואו במנת כוסו. מי שבא עד הרום הזה, שאור תחיית המתים מתנוצץ עליו במילוי, כבר סרה מדת הקנאה ממנו מיסודה, ואין עצמותיו מרקיבים, מאחר שסבת הרקבון, שהיא עצבונא דגופא, הבלי דגרמי וקטנות הנחשית, בטלה ממנו, ורואה עולמו בחייו, ולבו שמח בכל עמלו, הרי הוא טוב עין במלוא המדה. והזרחת אור תחית האומה על ידי אור שפעת קודש רזי תורה, אור התפילין, יסיר את עצבונה וקנאתה. אפרים לא יקנא את יהודה, ויהודה לא יצור את אפרים. והעליתי אתכם מקברותיכם עמי וחייתם.

ז ברכות ל - אביי הוה יתיב קמיה דרבה, חזייה דהוה קא בדח טובא, אמר: וגילו ברעדה כתיב! א"ל אנא תפילין מנחנא. עין איה ברכות ה' ח - 'מתוך שהשכל האנושי הוא מאוחד עם ההרגשות הגופניות מפני שגם הוא כח בגוף ע"כ צריך זהירות, שאפילו בהיות השכל שולט, אם תהיה מדת השמחה שולטת בכל תקפה אולי יפנה השכל מתעודתו, ותחת השמחה הנפשית תתגנב שמחה בהמית שתסיר האדם משלימותו. אמנם זאת היא סגולת התפילין, שהם כנגד כלי הרעיון והמחשבה, להורות שיש שליטה שכלית מצד התורה האלוקית על האדם באופן שאין לה יחש עם כוחות הגוף, ותשוקות החומר לא יטוה מפני שהיא נבדלת מהם. ע"כ בהיות התפילין על האדם פועלים עליו פעולתם זאת, שלא ישתנה שכלו מנטיות הגוף ע"י המזג והטבע הגופני. ע"כ בהיות התפילין עליו ראוי להתיר הרחבת השמחה..

ח אוה"ק ג' טהרת מידות הנפש טז - 'צריך לזקק את מדת הקנאה, כשהיא באה אל גבול הקודש, שתהיה קנאת ד' נקיה. ואם אי אפשר על פי רוב בלא צחצוחים של חולשת בשר ורוח, מכל מקום צריכה הבקורת העצמית לברר את בסיסה העקרי שלא יהיה קנאת איש מרעהו, המביאה רקב עצמות, כי אם קנאת ד', הנותנת לבעליה ברית שלום